

Slovo k povzbuzení na neděli 30. března 2025, na **Čtvrtou neděli postní** – C
Biblická čtení: Joz 5,9a.10-12; Ž 34; 2Kor 4,17-21; Lk 15,1-3.11-32

Milé sestry, milí bratři,

dnes, na **čtvrtou** („radostnou“) **neděli postní** máme před sebou krásné a velebné podobenství **O marnotratném synu**. To bývá někdy považováno za jakýsi **prototyp** všech ostatních podobenství, dokonce za určitý **souhrn** celého evangelia, za vyjádření jeho smyslu.

Novozákonní podobenství jak známo, jsou vedle různých přirovnání především různé **příběhy** z úst Pána Ježíše, které mají své posluchače **vtáhnout** do svého děje, aby tak odušili, kdo a jaký je Bůh, jak je to s lidmi a co je v očích Božích správné a co ne.

To platilo už pro **první posluchače** Ježíšových podobenství v evangeliu.

Farizeové a učitelé Zákona, kteří reptali, že Pán Ježíš «přijímá hříšníky a jí s nimi», se měli předně nalézt ve starším synu. A zastydět se za svou tvrdost. **Hříšníci** kolem Ježíše se měli nalézt v synu mladším, který «sebral všechno a odešel do daleké země». A zaradovat se, že se mohou vrátit k Bohu a že budou přijati, a v tom najít sílu k návratu. **Všichni** Ježíšovi posluchači pak měli rozpoznat, že dobrým otcem «pohnutým soucitím» evokujícím jednoznačně Boha je právě Ježíš. Tak velkoryse a trpělivě milosrdný je Bůh, takový je Kristus, aspoň nějak takovými by měli být všichni jeho vyznavači a potažmo všichni lidé.

Podobně má podobenství zkusit naslouchat i každý z nás. Máme chtít slyšet jeho základní **poselství** o Boží dobrotě, která na zem přišla v Ježíšovi. Máme se hledat a nacházet v jednotlivých **postavách** příběhu. V jedněch více, v jiných méně, podle životní situace a stavu srdce každého z nás.

Podobenství bychom měli však naslouchat nejen jako jednotlivci, ale **i jako společenství**, především to církevní, farnost, křesťanská komunita. Podobnost totiž demaskuje nejen jednání **jednotlivců**, ale i neblahé vzorce jednání **celého společenství**. Zejména v rámci vztahu spravedlivých a hříšníků, věrných a nevěrných, statečných a zbabělých, obětavých a líných, blízkých a vzdálených se. Napětí mezi nimi přeci provázela křesťanské komunity již **od prvopočátků**. Někdy více, jindy méně intenzivně. Až dodnes. A rozhodně tato otázka nebyla vždy a asi není vždy řešena po Božím způsobu.

Ač možná právě tento komunitní, ekleziální rozměr je pro dnešní podobenství z Lukášova evangelia **prioritní**, tak to aspoň říkají někteří biblisté, zaměřme přeci jen svou pozornost na výklad individuální. A hledejme se v prvních **adresátech** a posluchačích podobenství, jakož i v jeho jednotlivých **aktérech**. Čím pokorněji a pravdivěji to učiníme, tím větší naději můžeme mít, že to přinese **užitek**. Nejen nám, ale i našemu okolí, společenstvím, v nichž žijeme.

Lidé, kteří jsou příliš hrdí na svou **správnost**, kteří si i zakládají na tom, jak všechny předpisy **dodržují**, možná se dokonce považují i za **lepší** a **ctnostnější** lidi než ostatní, ale přitom jsou ve svém srdci i životě ve skutečnosti velmi **tvrdí** a **nemilosrdní**, úděl ostatních je nezajímá a chtějí mít Boha a nebe jen pro sebe... Ti **necht'** se najdou **ve starším synovi**, jako se v něm měli najít farizeové a zákoníci z evangelia.

Lidé, kteří se naopak nějak **provinili** či **proviňují**, a to třeba i vážně a zle, lidé vzpírají se Bohu, **utíkající** či **chtějící utéci** do nějaké daleké země, třeba i jen ze zoufalství, lidé, kteří svůj život anebo jeho část nějak sobecky a rozmařile **promrhali**, nebo **také** ti, kteří se vrací k Bohu jen z **pragmatických** důvodů, že u něj je přeci jen lépe... Ti všichni **necht'** se zkusí najít **v mladším synovi** z podobenství a v celnících a hříšnících kolem Ježíše.

Ve starším synovi se ale mohou najít i někteří **věrní**, pracovití lidé a křesťané, kteří však již **ztratili radost**; ze samotné práce, z blízkosti Bohu, z dobra a z druhých... Vždyť jednou z příčin chování staršího syna je možná právě to, že už asi **neměl radost** z toho, že byl stále s otcem a nikdy neporušil žádný jeho příkaz, že mohl pracovat na jeho vinici.

Nalezení se v kterémkoli z obou synů nemusí být **příjemné**, ale vždy může být **užitečné**. Jsme k němu zváni všichni, protože podobenství je o nás o všech.

Bůh, Kristus nás naštěstí **všechny** s láskou chce přijmout a **přijímá**. Marnotratné syny, hříšníky, nevěstky a celníky, starší syny, a nakonec i farizeje a učitele Zákona. Přijetí **neznamená souhlas**, přijetí je **přijetí**.

Samozřejmě, daleko krásnější by bylo se nalézt aspoň trošku **v milosrdném otci**. Když nám bylo dáno se setkat s **Pánem Ježíšem**, která se právě takto chová ke každému člověku...

To vše a mnohem víc geniálně vystihl slavný nizozemský barokní malíř **Rembrandt van Rijn** na svém známém vyobrazení dnešního podobenství. Ostatně právě tento obraz se stal ikonou předcházejícího Velkého jubilea, Roku milosrdenství 2000:

V centru obrazu je vidět **otec**. Sklání se nad svým navrátilivším se synem, který před ním klečí v roztrhaných šatech. Podle očí je otec již skoro slepý, obličej je však plný něhy. Syna objímá oběma svými rukama, ty však při pozornějším pohledu nejsou stejné; jedna, levá je jakoby otcovská, druhá, pravá však mateřská. Vedle stojí **starší syn**. Vzpřímený, s rukama sepnutými částečně pod pláštěm, v nich nějaká hůl. A s chladným obličejem pozoruje svého otce i bratra. Třetí postavou, na kterou dopadá barokní svět, je patrně jeden ze **služebníků**. I on pozoruje svého pána a jeho syna, padá však na kolena rukou se bije pokorně v prsa. Zpovzdálí přihlížejí **dvě ženy**. Jsou již v šeru, možná proto nemají být v centru naší pozornosti. Jedna z nich jakoby z domu hledí pouze na staršího syna, možná to je matka. Druhá, třeba sestra či jedna ze služebných, hledí sice zvědavě na otce a mladíka, ale z bezpečí za sloupem.

To vše je **výmluvné** a navíc **navýsost teologické**. Postava **otce** ztělesňuje, jak se v Bohu snoubí to nekonečně nejkrásnější z **otcovské pevnosti i mateřské něhy**. Obojí objímá každého člověka, který se k Bohu navrátí, přivine. **Nerelativizuje** jeho provinění, nenazývá zlo dobrem, ale **přijímá hříšníka s láskou**, radostí a Boží něhou zpět. Boží láska je až jakoby slepá, jakoby **slepě a vášnivě milující**, a právě proto jasně vidící. Tak nějak Bůh otec vyhlíží slabého člověka, jde mu v ústrety. Hříšníkovi nezbyvá než se k ní přivinout (**mladší syn**). Tvrdým srdcem však nepohne nic (**starší syn**). Srdcem otevřeným však ano (**služebník**). Lze nakonec vůči Boží lásce i životu zůstat jen jako divák, možná i závidějící (snad **sestra**). Anebo se na události dívat poněkud pokřiveně, jakousi formou opičí lásky (snad **matka**).

Milé sestry, milí bratři, ať už jsme proto spíše podobni mladšímu nebo staršímu synovi, nevěstkám, celníkům či farizeům se zákoníky, **zkusme se** co nejvíce přimknout **k Bohu, ke Kristu**, abychom zakusili jeho **existenci** tím, že zakusíme jeho Božsky láskyplné **přijetí**. Nás i těch druhých. Aby to i nás proměnilo k většímu **milosrdenství**.

Neodcházejme od Pána Boha pryč jako **mladší syn**, hlavně ne daleko. A když už odejdeme, tak se vraťme. **Zkusme mít**, narozdíl od **staršího syna**, **radost** z možnosti pracovat na Božím poli, na díle dobra. **Nekádrujme**, kdo k Pánu Ježíšovi může a kdo ne, jako **farizeové a zákoníci**. A nechme se **oslovit** jako **služebník**, zpokorněme. A zkusme se aspoň trochu podobat **milosrdnému otci**, který přijímá marnotratné. **Vyhlízejme** své bratry a sestry **potřebující** přijetí, zkusme najít sílu je přijímat vždy, odpouštět jim, zkusme vnímat jejich radosti i bolesti. Oni zase budou třeba vnímat snadněji **ty naše**.

V naslouchání podobenství O marnotratném synu a vyvození důsledků tak opravdu **nejde jen o nás**, ale i o všechny **kolem nás**. Svět přeci potřebuje **milosrdné lidi**, svět potřebuje **milosrdenství**, svět potřebuje **radost** z milosrdenství. A ze všeho nejvíc **milosrdného Boha**, který na zem přišel v **Ježíšovi**, aby nás i milosrdenství naučil.

A možná abychom si dali pozor **zejména** na to **nebýt jako starší syn**, neboť pýcha může zakalit i největší ctnost, zatímco pokora může být ovocem hříšnosti, připomeňme si závěrem výmluvná slova sv. Jana Zlatoústého: «Představ si dva vozy: do jednoho zapřáhni ctnost a pýchu, do druhého hřích a pokoru. A uvidíš, jak vůz tažený hříchem předjíždí vůz ctnosti; samozřejmě, že ne vlastní silou, nýbrž silou pokory, která je připojena. Právě tak zase ten druhý vůz bude poražen nikoliv pro slabost ctností, nýbrž proto, že ho tak tíží pýcha». Ostatně právě **zákoníkům a farizeům** Pána Ježíš své podobenství řekl jako prvním...